

3. Znaczne przekraczanie wskaźnika wykorzystania stwarza potrzebę dodatkowego zagospodarowania, głównie utwardzonymi ścieżkami, które kanalizują ruch rekreacyjny w najbardziej uczęszczanych odcinkach.
4. Pogarszanie się jakości środowiska przyrodniczego spowodowane presją człowieka, może doprowadzić do degradacji lasu i ograniczenia jego funkcji zdrowotnych. Skutkiem tego może być wyeliminowanie większości pozytywnych efektów wypoczynku w środowisku leśnym.
5. Ponieważ Trójmiejski Park Krajobrazowy, w obrębie którego prowadzono badania, jest chroniony prawem (ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 roku), w jego obrębie może istnieć jedynie mała infrastruktura rekreacyjna mogąca obniżyć obciążenie. W tej sytuacji ważnym czynnikiem ograniczającym negatywny wpływ ludzi na krajobraz Lasów Oliwskich powinna stać się edukacja ekologiczna.

LITERATURA

- [1] Marsz A.: Metoda obliczania pojemności rekreacyjnej ośrodków wypoczynkowych na niżu. Wydawnictwo PAN, Poznań 1972.
- [2] Kostrowicki A.S.: Wybrane zagadnienia teorii i metod oceny oddziaływania człowieka na środowisko. Wydawnictwo PAN, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1981.
- [3] Pietrzak M.: Próba określenia relacji pomiędzy pojemnością rekreacyjną naturalną a rzeczywistą liczbą odwiedzających obszary użytkowane rekreacyjnie. W: Warunki przyrodnicze rozwoju turystycznych form rekreacji. AWF, Poznań 1985.
- [4] Krzymowska-Kostrowicka A.: Geoekologia turystyki i wypoczynku. Wydawnictwo PWN, Warszawa 1997.

GERARD KUŹNIK

Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Bytomiu

*Creo ergo sum.
Tworzę więc jestem.*

Dobra własności intelektualnej a bezpieczeństwo i higiena pracy. Zagadnienia ekonomiczno-społeczne. Część I

Propriety intellectual and safety, hygiene in the work. Part I

Streszczenie:

Dobra własności intelektualnej można ukierunkować na zagadnienia bhp. Metody wyceny ekonomicznej danych dóbr z wyceną pozaekonomiczną, określaną społeczną, są możliwe do opracowania. Przyznanie korzystnych praw majątkowych dla grupy osób tworzących i wdrażających dobra własności intelektualnej w dziedzinie bhp mogą być w tym zakresie przydatne z korzyścią dla pracownika i całego społeczeństwa.

Abstract:

Property rights of propriety intellectual of safety, hygiene in the work binding with the National Insurance Scheme. Addition the property right embrace with tax facility.

Słowa kluczowe: własność intelektualna, bhp

Key words: propriety intellectuael, property right

Dobra własności intelektualnej oparte są na swoistych koncepcjach. Zaliczam do nich motywacje twórców do tworzenia dóbr własności intelektualnej, a są nimi: prawa osobiste i prawa majątkowe. Dalej dobra te dotyczą dóbr o charakterze technicznym lub techniczno-organizacyjnym – głównie przemysłowym, a będą nimi tzw. projekty wynalazcze, a więc wynalazki, wzory użytkowe, wzory

przemysłowe, projekty racjonalizatorskie. Będą to także dobra gospodarczo-handlowe takie jak: znaki towarowe, oznaczenia geograficzne produktu. Będą to także dobra określane jako „utwory” i powiązane tradycyjnie z kulturą. Jednakże szeroka definicja utworu pozwala objąć nim także różnego rodzaju procedury, w tym organizacyjne czy organizacyjno-techniczne i inne, mogące mieć przecież zastosowanie w interesującym nas obszarze bhp.

✉ Dr Gerard Kuźnik, ul. Młyńska 46, 44-200 Rybnik, tel. 692 587 883, gkuznik@onet.pl.

Zagadnienia bhp są również traktowane szeroko pod względem podmiotowym, ale i szeroko pod względem przedmiotowym. Konkretnie rozwiązania czy też procedury służą głównie człowiekowi w procesie pracy.

Można w tym miejscu wysnuć tezę, że skoro technika stworzyła odpowiednie maszyny, urządzenia, procesy technologiczne itp., to niechaj technika stworzy także warunki bezpiecznej pracy na tych urządzeniach i maszynach. Jeszcze konkretniej, skoro twórca wymyślił te maszyny i urządzenia, to niech i twórca zadba o bezpieczne i higieniczne warunki pracy na nich.

Dochodzimy do istoty naszego zagadnienia. Motywacją twórcy do tworzenia dóbr własności intelektualnej mają być wspomniane prawa osobiste i majątkowe. Powstaje pytanie czy obowiązujący system ekonomiczno-społeczny czy też prawny stwarza takie motywacje do działań twórców w dziedzinie bhp. Końcowym rezultatem jest przecież pracownik, a więc człowiek żyjący w rodzinie i społeczeństwie, a zatem dobro najważniejsze na tym świecie. Odpowiedź niestety musi być negatywna. Brak jest na dzień dzisiejszy instrumentów motywujących do intensywnej twórczości w dziedzinie bhp.

Podjęmę próbę zaproponowania pewnych koncepcji ekonomiczno-społecznych prowadzących, czy też mogących doprowadzić do umotywowania twórców do tworzenia dóbr własności intelektualnej w interesującej nas dziedzinie bhp.

Najpierw dokonam próby wyeksponowania pewnych zasad a następnie zaproponuję pewne metody obliczeń ekonomiczno-społecznych w tej dziedzinie.

Zasada łączności instytucji prawnych własności intelektualnej oraz bezpieczeństwa i higieny pracy

Wspomniałem już wyżej, że istotnym podmiotem w działalności innowacyjnej będzie twórca ale nie tylko, gdyż pojawi nam się w prawie także podmiot gospodarczy określany jako przedsiębiorstwo, a dokonane rozwiązanie nosi nazwę pracowniczego projektu wynalazczego (por. [1], zwaną dalej ustawą o własności przemysłowej. Podobnie można powołać art. 12 ustawy z dnia 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych [2], zwaną dalej ustawą o prawie autorskim.

Przedsiębiorstwu mogą i najczęściej przysługują prawa majątkowe wynikające z twórczości dóbr własności intelektualnej.

Prawa majątkowe będą różnie określane jako: wynagrodzenia, opłaty licencyjne, odszkodowania itp.

Prawa majątkowe pojawią nam się także w sprawach ubezpieczeniowych. Mam na myśli ustawę z dnia 13 października o systemie ubezpieczeń społecznych [3], a zwłaszcza art. 22 tej ustawy, a także ustawę z dnia 30.10.2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorobach zawodowych [4], zwaną dalej ustawą o ubezpieczeniach społecznych. Ustawa ta reguluje stopy procentowe składek na ubezpieczenie wypadkowe z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożenia zawodowego i ich skutków (art. 27 i nast., powołanej wyżej ustawy o ubezpieczeniach społecznych). Ustawa ta również reguluje świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (art. 6 wspomnianej ustawy). Z tytułu wypadków przy pracy przysługują różnego rodzaju świadczenia, takie jak: zasiłek chorobowy, zasiłek wyrównawczy, jednorazowe odszkodowanie itp. Dodatkową podstawę do roszczeń rentowych (wyrównawczych), a także zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, stanowią przepisy kodeksu cywilnego a głównie art. 444 i nast. kc. Dodajmy jeszcze, że ustawa o ubezpieczeniu społecznym w art. 37 przewiduje zasady prewencji wypadkowej, podkreślając przy tym zagadnienia finansowe.

Można zatem zauważyć zbieg praw majątkowych wynikających z prawa własności intelektualnej ale i różnego rodzaju świadczeń majątkowych po stronie zakładu ubezpieczeniowego przedsiębiorcy czy też zakładu ubezpieczeń społecznych. Można wyprowadzić tezę, że przedsiębiorca winien być zainteresowany prewencją wypadkową, a jednym z narzędzi w tej dziedzinie mogą być dobra własności intelektualnej w dziedzinie bhp.

Zasada szerokiego zakresu podmiotowo-przedmiotowego zagadnień własności intelektualnej i bezpieczeństwa i higieny pracy

W prawie własności przemysłowej i prawie autorskim wymienia się: twórcę, współtwórców i podmioty gospodarcze – przedsiębiorstwa. Moim zdaniem jest to krąg zbyt wąski. Od strony podmiotowej trzeba jeszcze uchwycić innych uczestników tej działalności. Sam pomysł – utwór, dzieło własności intelektualnej to domena twórcy, ale ważną rolę odgrywają inne podmioty uczestniczące w tej działalności np. w systemie zbierania informacji, ich przetwarzania, osoby będące aktywne we wdrożeniu, przy ocenie danego rozwiązania, przy decydowaniu, przy upowszechnianiu itp. Należy podmiotowo zbudować pomost osób zmotywowanych w znanym twierdzeniu „od pomysłu do przemysłu”.

Szeroki zakres podmiotowy zawiera także wspomniana wyżej ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy. Obejmuje ona nie tylko pracowników ale także osoby wdrażające pracę na podstawie umowy zlecenia, agencji, wykonujące prace w działalności pozarolniczej, osoby duchowne, osoby odbywające służby zastępcze i inne (por. art. 3 tejże ustawy o ubezpieczeniu społecznym).

Od strony przedmiotowej zakres dóbr własności intelektualnej jest szeroki. Obejmuje wszystkie dziedziny techniki

jak: włókiennictwo, energetykę, budownictwo, chemię itp. W miarę ustabilizowany jest zakres przedmiotowy własności intelektualnej w postaci wynalazków, wzorów użytkowych, utworów według prawa autorskiego. Katalog ten może być poszerzony o mało doceniane projekty racjonalizatorskie. Mogą one przybrać postać różną, skoro zależą od woli przedsiębiorstwa (art. 7 ustawy o własności przemysłowej). Z badań empirycznych racjonalizacji prowadzonej przez Uniwersytet Śląski w Katowicach wynika jednoznacznie, że znaczna część zgłoszeń z zakresu bhp pochodzi od pracowników a mieszczą się one w kategorii projektów racjonalizatorskich. Pracownicy często sami usprawniają swoje miejsca pracy pod względem bhp. Najlepiej przecież rozumieją, że chodzi o ich zdrowie i życie.

Szeroko należy traktować także zagadnienia bhp. Sama wspomniana wyżej ustawa o ubezpieczeniu społecznym już w tytule zawiera szeroki zakres przedmiotowy. Różnicuje ona urazy na wypadki śmiertelne, wypadki ciężkie, na wypadki naruszające funkcje organizmu, choroby nieuleczalne, zagrożenia dla życia psychicznego, istotne zezłoczenie, zniekształcenia ciała itp. Dalej w grę wchodzi wypadki zbiorowe itp. (art. 11 ust. 4, 5 i 6 tejże ustawy). Choroby zawodowe to zagadnienie art. 2351 Kodeksu pracy. Można zagadnienia te poszerzyć na zasady fizjologii pracy, ergonomii i inne dziedziny¹.

Powołana wyżej ustawa o ubezpieczeniu społecznym w art. 30 wspomina o kategoriach ryzyka, częstotliwości ryzyka wypadkowego, rodzaju działalności według PKD itp.

Reasumując ten krótki przegląd zakresu podmiotowo-przedmiotowego własności intelektualnej i bhp dochodzimy do przekonania, że zagadnienia te trzeba traktować szeroko. We wszystkich tych fragmentach i fragmentach pominiętych występuje człowiek, jego życie, jego zdrowie, jego rodzina i całe społeczeństwo.

Zasada podwyższonej godziwości wynagrodzenia dla osób uczestniczących w tworzeniu i wdrażaniu dóbr własności intelektualnej w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy

Z różnych aktów prawnych można wyprowadzić wnioski o „odpowiednim” wynagrodzeniu za pracę osób wykonujących prace o charakterze nietwórczym. W artykule 13 Kodeksu pracy wyraźna jest zasada godziwego wynagrodzenia za pracę, łącznie z ustaleniem wynagrodzenia minimalnego. W Konstytucji RP w art. 178 pkt 2 wyrażona jest zasada godziwości wynagrodzenia, połączona ze sprawowaniem urzędu oraz odpowiadająca zakresowi obowiązków. Chodzi w tym przypadku o sędziów.

Problematyka praw majątkowych twórców nie jest wystarczająco uregulowana w prawie. Ustawa o własności

przemysłowej wspomina o „słusznej proporcji” przy podziale korzyści pomiędzy przedsiębiorcą a twórcą (art. 22). Ustawa ta reguluje także zagadnienia terminowej wypłaty wynagrodzenia twórcy. Nawiązuje także do ceny sprzedaży utworu (art. 19), czy też do opłaty ze sprzedaży niektórych urządzeń (art. 20). W innym miejscu (art. 36 prawa autorskiego) mamy do czynienia z czasem trwania majątkowych praw autorskich. W obecnej chwili okres ten wynosi co do zasady 70 lat. Spotykamy też w prawie autorskim przywilej w postaci zwolnienia wynagrodzenia twórców z tytułu egzekucji (art. 18 prawa autorskiego). W Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, w art. 33 pkt 10 wyrażona jest zasada, że prawa autorskie twórcy, prawa twórcy wynalazku, wzoru lub projektu racjonalizatorskiego nie stanowi tzw. dorobku majątkowego, a zaliczany jest do odrębnego majątku małżonka. Przepis art. 22 pkt 9 ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych [6] nakazuje odliczyć 50% kosztów od przychodów dóbr własności intelektualnej.

W literaturze pojawiają się także koncepcje dot. wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży dzieła od 4% do 0,25% od wartości sprzedaży [7]. Nie ma generalnego zwolnienia czy ulgi podatkowej z tytułu wynagrodzenia twórców dóbr własności intelektualnej, które to zwolnienie było w okresie poprzedniej formacji politycznej. Uczestniczących we wdrożeniu tych dóbr w stanie prawnym brak jest wzmianki o prawach majątkowych innych osób. Reasumując ten krótki wywód dot. wynagrodzenia, czy szerzej praw majątkowych twórców, należałoby wylansować tezę nie tylko o godziwym wynagrodzeniu twórców, jak w prawie pracy czy sądownictwie ale tezę o podwyższonej godziwości tego wynagrodzenia tak, ażeby stworzyć system motywacyjny tej twórczości. Można system owej godziwości podwyższyć dla dóbr własności intelektualnej dotyczących zagadnień bhp. Należałoby pomyśleć o powrocie do zwolnień i ulg podatkowych w tej dziedzinie. Jednym słowem chodzi o stworzenie takiego systemu motywacji majątkowej, ażeby twórcy angażowali się w tworzenie dóbr własności intelektualnej z dziedziny bhp, a inne osoby na pomocie „od pomysłu do przemysłu” miały również motywację do wdrożenia tych koncepcji. Lansowanie podwyższonych zasad majątkowych nie może spotkać się z elementami ograniczającymi, gdyż każdy może być twórcą, a celem jest zdrowie i życie człowieka, a to są dobra najwyższe. Lobbying majątkowy przy tworzeniu dóbr własności intelektualnej w dziedzinie bhp jest we wszech miar wskazany.

Metody ustalania efektów ekonomiczno-społecznych dóbr własności intelektualnej

Znane są różne metody ustalania efektów ekonomicznych, takie jak: metoda księgową, kosztowa, wolnorynkowa, dochodowa, odtworzeniowa, zaktualizowanych aktywów netto itp. Na gruncie bhp musimy wypracować także takie

¹ Szerzej: [5].

metody, które potrafią w jakiś sposób uchwycić zagadnienia społeczne, takie jak: ból, cierpienie, krzywda, zepszczenie, zniekształcenie ciała itp. Musimy wypracować metody skierowane na przyczyny i skutki wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Musimy wypracować jakieś elementy metryczne typu: punkty, procenty, kwoty odszkodowań itp. Musimy uchwycić i połączyć dwie trudne do obliczenia wielkości, a mianowicie wartość myśli ludzkiej i wartość cierpienia, życia, śmierci, kalectwa, urazu itp. Skoro prawo własności intelektualnej posługuje się kategoriami korzyści, opłat, wartości sprzedaży, to najbliższe tym kryteriom będą metody dochodowe i metody wolnorynkowe, które nawiązują do tych wartości.

Metoda dochodowa

Koncepcja dochodu w kategoriach bilansowych czy księgowych, a także przy określeniu dochodów podatkowych oparta jest na porównaniu przychodów pomniejszonych o koszty. Wynik dodatni to dochód a wynik ujemny to strata.

Zarówno przychody jak i koszty można ująć w kategorii prawdy obiektywnej przyjmując zasadę, że liczymy wszystkie przychody i wszystkie koszty. Możemy wprowadzić pewne kryteria uznające dane przychody za przychody czy dane koszty za koszty, tak jak to czyni się w systemie podatkowym. Myślę, że trzeba stanąć na stanowisku prawdy obiektywnej przyjmując wszystkie racjonalne przychody i koszty. Musi zaistnieć związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy kosztami a przychodami przy dochodzeniu i wdrożeniu danego dobra do praktyki.

Do przychodów zaliczyć należy dochody uzyskiwane ze stosowania danego dobra własności intelektualnej. Takie zastosowanie może prowadzić do uruchomienia produkcji wyrobów czy usług nowych, do modernizacji produktu czy usługi, do zwiększenia wydajności, do pomniejszenia kosztów danej produkcji i usług itp.

Drugą kategorią przychodów będą tzw. przychody z wykonywania prawa. Chodzi o przychody wynikające z przeniesienia prawa, z opłat licencyjnych, z odszkodowań itp.

Te dwie grupy przychodów ze stosowania i wykonywania prawa należałoby ująć jako grupę przychodów.

Drugim momentem jest uchwycenie wszystkich kosztów związanych z dokonaniem, oceną, wdrożeniem, upowszechnieniem, ochroną itp. danego dobra własności intelektualnej². Będą to różnego rodzaju koszty związane z wynagrodzeniem twórców ale także koszty przeprowadzonych badań, prób, ocen, koszty serii informacyjnych, koszty usług własnych i obcych, amortyzacji itp.

² Por. np. [8].

Ważną będzie problematyka tzw. „życia produktu” czy też czasu uchwycenia kosztów i przychodów produktu czy usług. Czas w dziedzinie własności intelektualnej jest przesłanką niezmiernie ważną. Nowe, dynamiczne dziedziny techniki, jak ostatnio informatyka „starzej” się szybko. Natomiast niektóre dobra z tej dziedziny, jak np. znaki towarowe odwrotnie, im starsze i budzące zaufanie na rynku, utrwalone, tym większa jest ich wartość.

Na tę metodę składa się zatem szereg elementów. Istotne jest uchwycenie całości przychodów i kosztów i ujęcie ich w kategoriach przyczynowo-skutkowych.

Metoda wolnorynkowa

Istotą tej metody jest uchwycenie kosztów i zysku przy jednoczesnym uwzględnieniu prawa podaży i popytu.

W metodzie wolnorynkowej w grę wejdzie zasada swobody kontraktowej znanej i określonej w art. 353¹ kc. Myślę, że obrót dobrami własności intelektualnej jest podatny na korzystanie z tej dziedziny wolności. Granicami są różnego rodzaju ceny prawnie uregulowane. Do cen takich zalicza się ceny minimalne, ceny maksymalne, wynikowe, ceny sztywne. Mam w tym miejscu na uwadze ceny określone w art. 536 i nast. kc. Nie można pominąć jeszcze innej kategorii cen. Mam na myśli ceny urzędowe. Ich głównie oparciem będzie ustawa z dnia 5.07.2001 r. o cenach [9]. Wymownym przykładem dla ustalenia tego typu cen jest przykład z targów wynalazczości, na których wystawiono dane nowatorskie rozwiązanie przyjmując określoną cenę tego dobra. Po dokonaniu oględzin innych wynalazków i uznaniu, że konkurencyjne rozwiązania są „gorszej” jakości a ich cena jest o wiele wyższa, pierwszym odruchem było podniesienie oferowanej ceny o 100 % powyżej pierwotnie oferowanej ceny. Jest to dobry przykład na cenę ustaloną w metodzie wolnorynkowej.

Dalszym zagadnieniem będzie uchwycenie wspomnianej w prawie „słusznej proporcji” pomiędzy korzyścią uzyskaną najczęściej przez przedsiębiorstwo a wynagrodzeniem twórcy.

Otóż generalnie przyjmuje się, że tą proporcją w miarę słuszną są ustalenia procentowe w układzie: 20% korzyści dla twórcy a 80% korzyści dla przedsiębiorcy. Proporcje te niejednokrotnie są krytykowane i stąd pojawiają się stawki procentowe w układzie odpowiednio 30% - 70% czy układzie 50% - 50%. Owa prawna „słuszna proporcja”, jako przesłanka ustalenia wysokości wynagrodzenia, opłaty licencyjnej, czy odszkodowania może być elastyczna. Winna jednak oscylować wokół pryncypiów prawa, a więc tego co „dobre i słusze” – quod bonum et iustum.

Metoda społeczna – efektów niewymiernych

Metoda ta charakteryzuje się wysokim stopniem uznaniowości, tak jak chodzi o uznaniowość w określeniu bólu, cierpienia, oszpecenia, życia i śmierci.

Można przyjąć za punkt wyjścia zjawiska przyczynowo-skutkowe danych urazów. Najpierw będą wchodziły w grę różnego rodzaju wypadki śmiertelne, ciężkie czy wypadki te obejmować będą jedną osobę czy przyjmą postać wypadku zbiorowego (art. 3 ust. 4, 5, 6 wyżej określonej ustawy o ubezpieczeniu społecznym). Podobnie należy ująć choroby zawodowe.

Dalej w grę będzie wchodziła częstotliwość tych urazów. Miejsca bardziej narażone na wywoływanie urazów będą bardziej faworyzowane przy ocenie danych dóbr własności intelektualnej niż te, w których występują one rzadko, czy wręcz nie występują wcale. Można faworyzować określone branże powiązane z PKD.

Całość tej problematyki można ująć w określony system punktowy. Punkty za branże, za stanowiska pracy, za wielkość urazu, za częstotliwość urazu itp.

System punktowy można powiązać z wielkością kwoty za dany punkt. Wycena ta może też być ujęta w kwoty stałe czy kombinację kwotowo-procentową. W systemie ubezpieczeniowym również przyjmuje się określone kwoty (aktualnie 621 zł) za każdy procent uszczerbku na zdrowiu. Można stworzyć określone tabele wynagrodzeń za poprawę warunków bhp, wynagrodzenia, odszkodowania itp. Omawianą wycenę można ująć w ciągu myślowym: przyczyny – ilość urazów – skutki urazów – stopień poprawy warunków bhp itp. przyjmując określone dane metryczne – procenty, kwoty itp. Dalej należy uchwycić stopień poprawy, czy wręcz likwidację zagrożenia powodującego urazy, czy wypadki śmiertelne i choroby zawodowe. Wielkości te dalej można połączyć z kwotami odszkodowań ZUS-u lub też przyjąć własne wielkości w tym zakresie.

Ową uznaniowość w metodzie społecznej – czy ustalenia efektów niewymiernych – dobrze jest połączyć z opiniami służb wyspecjalizowanych w tym zakresie jak służby bhp, inspektora pracy, społecznego inspektora pracy czy jeszcze innych służb. Wtedy wydaje się, że jesteśmy w stanie objąć większy obiektywizm w tej dziedzinie. Udział odpowiednich przedstawicieli twórców byłyby także niezmiernie wskazany.

Wnioski

1. Ekonomiczna wycena dóbr własności intelektualnej oraz zagadnień bhp nie są wystarczająco uregulowane. Mimo tego niedostatku zagadnienia te należy zbliżyć i wypracować system motywacyjny tworzenia, wdrażania i upowszechniania tych dóbr własności intelektualnej w dziedzinie bhp w przedsiębiorstwach.
2. Można zaproponować różne metody, ażeby wypracować odpowiednią metodę wyceny ekonomicznej danego rozwiązania z dziedziny własności intelektualnej w charakterze bhp. Wycena ekonomiczna życia, zdrowia, uszczerbku na zdrowiu jest sprawą delikatną, cho-

ciaż przyjmuje również wielkości ekonomiczne. Z uregulowań tych proponuję skorzystać dla wyceny dóbr własności intelektualnej.

3. Wycena społeczna – efektów niewymiernych jest złożona. Winna ujmować zagadnienia przyczynowo-skutkowe urazów i stworzyć motywacyjny system nakierowany na twórczość intelektualną w dziedzinie bhp, chroniącą pracownika, człowieka, członka rodziny i społeczeństwa.

LITERATURA

- [1] Art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 30.06.2003 r. Prawo własności przemysłowej Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późn. zmian.
- [2] Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zmian.
- [3] Dz.U. z 2007 r. Nr 11 poz. 74.
- [4] Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322.
- [5] Gojny F., Kuźnik G.: Zasady obliczenia efektów stanowiących podstawę do ustalenia wysokości wynagrodzenia za pracownicze projekty wynalazcze. Katowice 1987: 87 i n.
- [6] Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.
- [7] Matlak A.: Prawo autorskie w Europejskim Prawie Wspólnotowym. Zakamycze 2002: 180 i n.
- [8] Kulawczyk P.: Analiza ryzyk, kosztów i korzyści ochrony własności intelektualnej w rozwoju strategicznym przedsiębiorstwa. W: Przedsiębiorczość intelektualna i technologiczna XXI w. KIG Warszawa 2009: 62 i nast.
- [9] Dz.U. Nr 97, poz. 1050 z późn. zmian.